

CERKVENI GLASNIK

Izhaja zadnji teden v mesecu ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO Posamezna številka stane 2 Din.

Za majnik!

Neko novo pomladansko življenje prihaja v srca vernih katolikov z majniško pobožnostjo. Pomlad v naravi, pomlad na altarjih, a pomlad tudi v srcih vernikov cvete v mesecu, ki je posvečen Mariji.

Dajte cvetja Mariji, njeni čistilci; prinesite ji cvetja vrtov, še več pa ji prinesite cvetja sre! Predvsem v dušah postavite šmarnični altar Naši Ljubi Gospej!

Za dvoje cvetov pa bi letos posebno prosil vse, ki ljubite Marijo, da jih postavite v svoj duhovni šmarnični altar.

Prvi naj bi bil zadoščenje Mariji za mnogoštevilno preklinjevanje in sramotenje, s katerim se danes tako pogosto greši v našem narodu; posvetimo letošnji Majnik delu za Marijino čast.

Pred leti je mladenič v naglici in nepremišljeno izgovoril nedostojno besedo o kralju in dobil je tri leta zapora — Tako se od oblasti kaznuje samo nepremišljena žaljiva beseda o kralju. Kolikokrat se pa na najbolj nizkotni način sramoti Bog, Kristus in njegova deviška Mati! Mi imamo postave, ki prepovedujejo bogokletstvo in določajo kazni bogokletnikom; postave so tu, preklinja se javno, ni ga pa, ki bi zahteval, da se postava izvrši — — Kdaj slišite, da bi bil kdo kaznovan radi bogokletstva?! Sicer dobro vemo, da Bogu ne bo noben preklinjevalec ušel, prej ali slej pride tudi za njega obračun, ki bo strašen; Bog državne oblasti ne potrebuje, da pride do svoje pravice — — Žalostno je le to, da je celotna javnost tako mirna in hladna, ko se preklinja Najsvetejši, da verniki molče, ko se pred njimi blati Mati Božja —

Porabimo majnik na čast Materi Božji v ta namen, da vzbujamo vest naši javnosti, da nastopamo proti preklinjevanju prečiste Device, da svarimo pred to pregreho in končno da zadostujemo s šmarnicami, z molitvijo in dobrimi deli za to sramotno pregreho. Darujmo naše majniške pobožnosti Materi Božji v zadoščenje za vsa bogokletstva v našem narodu!

In še eno cvetko prinesimo na Marijin altar: posvetimo v majniku svoje delo za Marjansko vzgojo naše mladine. Da bi prišla v našo mladino marjanska pomlad! Da bi se med njo dvigala otroška ljubezen do nebeške Matere.

Če opazujete življenje sedanje mladine, ali ne opazite na njej silno nevarnih znakov propadanja? Prezgodnja spolno dozorelost, deklice prihajajo komaj iz šol, pa že postajajo nezakonske matere, poglejte njihovo obleko, njih obnašanje, njih poglede — povsod odseva prezgodnja dozorelost; uživanjaželjnost, posvetnost, v očeh, v srcu, v obnašanju, v vseh potezah obraza se tolikokrat bere, da je uničeno nežno cvetje nedolžne mladosti — — Val posvetnosti in uživanjaželjnosti objema vedno bolj našo mladino! In med mladeniči?! Koliko sirovega govorjenja, koliko prostaškega obnašanja, koliko izpitih starcev že v mladeniški dobi?! Koga bi to ne bolelo, ko to gleda?!

Dajmo naši mladini idealov, vzorov, ki jo bodo vabili za seboj na pot zatajevanja, na pot čistosti, na pot dostojnosti in lepega življenja. In za Kristusom je pač najlepši ideal Mati Božja. Mladino k Mariji, več ljubezni do Marije, pa bo več cvetja se ohranilo med našo mladino.

Več Marijinega češčenja med našo mladino! V solncu Marijinega češčenja, v varstvu Deviške Matere naj raste naša mladina, pa bo ohranila pomladni cvet svoje mladosti neoskrunjen in nedotaknjen. Marijino češčenje je mogočno varstvo pred slano posvetnostjo, uživanjaželjnostjo in nečistih strasti. Mladina, vzgojena v Marijini šoli, bo ostala čista v svoji mladosti. Več Marijinega češčenja! To je bil vedno v katoliški cerkvi klic onih, ki so v časih moralnega propadanja hoteli ozdraviti mladino in rod. S krščanskim življenjem je tesno združeno Marijino češčenje. To ni prazna fraza: Kjer ni Marije, tam ni Jezusa, kjer ni Marijinega češčenja, tam ni pravega krščanstva! Kjer ni Marijinega češčenja, tam ni prenovljenja v Kristusu.

Če zremo v velike dobe, ko je cvetelo krščansko življenje, vidimo povsod v zgodovini, da je krščanstvo cvetelo le takrat, ko je rastlo češčenje Deviške Matere. In zato vidimo, da so največji možje v zgodovini katoliške cerkve bili tudi veliki čistilci Marije. Veliki pesnik Dante jo je slavil v svojem najlepšem delu v Divini Comediji tako-le:

Vergine madre, figlia del tuo figlio,
Umile ed alta più che creatura,
Termine fisso d'eterno consiglio!

O Mati Devica, hči svojega sina,
Ponižna in visoka nad vsem stvarstvom
Večnega sklepa zadnji cilj.

Med slavnimi pesniki, učenjaki, umetniki, med vladarji in slavnimi politikimi, med vojskovodji in plemstvom, povsod dobimo polno vnetih čistilcev Matere Božje. Konstantin Veliki, Justinian, Karl Veliki, Ferdinand avstrijski, dolga vrsta španskih kraljev in nemško-rimskih cesarjev je javno in s ponosom častila Marijo kot družinsko zaščitnico. Bavarski kralj Maks (1597—1651) je na pročelju svoje krasne kraljeve palače dal postaviti veličastno Marijino soho, pred katero je morala noč in dan goreti luč. Umirajoč je svojemu sinu dal tele nauke: »Časti svetnike božje, pred vsemi pa kraljico nebes, božjo mater Marijo kot varilinjno naše hiše in najboljšo mater.« Kdor je le malo kdaj pogledal po slavnih in umetniških galerijah slik, je lahko opazil, da je med vsemi slikami največ Marijinih slik in da so največji umetniki s posebno ljubeznijo slikali Marijine slike. Zgodovina nas uči, da so bili največji umetniki veliki čistilci Matere Božje, zato so svoja najlepša dela posvetili Prečisti Devici. Celi vitežki rodovi so si v srednjem veku postavili za posebno nalogo, razširjati čast Matere Božje. Pod Marijino zastavo so se borili za svobodo in kulturo Evrope.

Kaki duševni pritlikavci so tisti, ki se v svojem nadutem napuhu norčujejo iz Marijinega češčenja, iz šmarnic, iz Marijinih svetinj in iz — Marijinih družb! To so prave duševne ničle, če jih primerjamo z veliko armado vladarjev, umetnikov, učenjakov, pesnikov in državnikov, ki so med iskrenimi čistilci Matere Božje, ki so javno nosili svetinjo Marijine družbe!

Marijino češčenje je nekaj bistveno krščanskega, je nekaj velikega, je nekaj prisrčnega, je nekaj kar je znak pravega krščanstva. Kdor se tega sramuje, ni več pravi kristjan.

In če hočemo torej naš narod in našo mladino privedi do res pravega krščanskega življenja — jo moramo učiti častiti, iskreno častiti Mater Božjo. Iz take mladine bodo vzrasli veliki možje, plemenite žene!

Cvet Marijinih častilcev pa je zbran v Marjanskih kongregacijah. To je šola Marije, ki hoče po Marijinem vzgledu in z Marijinem varstvom vzgojiti vzor katolike. Tu je pred vsem šola zatajevanja. In ravno to je, kar mnoge straši in odvrača od nje. Zatajevanje in premagovanje, te šole se boji današnji svet. A Gospod je rekel: »Kdor hoče biti moj učenec, naj zataji sam sebe,« in zopet »nebeško kraljestvo silo trpi — to je, le tisti ga bodo dosegli, ki sami sebi silo delajo«. Brez zatajevanja ni popolnega kristjana, brez šole zatajevanja ni prave krščanske vzgoje. Prost, svoboden v strasteh, v uživanju, v posvetnosti, v nebrzdanem veselju in spolnosti bi bil rad oni mladi rod, ki se boji Marjanske kongregacije! Boji se le šole zatajevanja! A brez te šole ni prave vzgoje!

Nekaj bridkega je to, da imajo celo krščaški starši tuintant toliko predsodkov pred Marjansko kongregacijo in branijo svojim otrokom v njo. V šolo greha in napuha, posvetnosti in nečistosti, tja puste svojega otroka, v Marijino družbo pa ne, ker se boje, da bi bil »preveč pobožen« . . . In posledice!? Šestnajstletne deklice postanejo matere, nezreli mladeniči nezakonski očetje; na plesih in veselicah vedno dovelj mladine in vedno več uničene mladosti.

Še najbolj nerazumljivo pa je, da se dobe — sicer redko — celo matere iz Marijinih družb, ki ne znajo ceniti Marjanske vzgoje in ne znajo vcepiti svojim otrokom pravega češčenja do Matere Božje. Mati — članica Marijine družbe, mora biti mati po Marijinem vzorcu, mora biti apostol kongregacijske misli, mora vsaj v svoji družini vzgajati veselje in spoštovanje do kongregacije. Če bo mati kongreganistinja od nežne mladosti vodila deco v šolo Matere Božje, če bo od detinske dobe dalje vedno vcepljavala v duše svojih otrok ljubezen do Marije, bodo njeni otroci najboljši člani Marjanskih kongregacij. Taki materi otroci ne bodo »zrastli čez glavo« in ne bodo smatrali kongregacije kot nekaj poniževalnega — Kongreganistinke morajo biti vse vneti apostoli kongregacijske misli.

Pridi Marijin mesec, prid v naša srca, poživi Marjanskega duha v naši župniji! Darujmo letošnje šmarnice za prospah Marijinega češčenja in za prospah Marijinih kongregacij!

Ali si opravil velikonočno dolžnost? Do 30. maja je še čas!

Izgubljeni venec!

Ena najlepših pesmi našega pesnika Simona Gregorčiča je ona — že narodna:

Sinoči je pela	Imela je vrtec.
Ko slavček ljubo,	Oj vrtec krasan,
Zakaj pa je danes	Ko davi je vstala,
Rosno nje oko.	Bil cvet je obran.

Tja doli po polji
Pa stopa nekdo,
On cvet je potrgal,
Zdaj uka glasno!

Kako nežno in pretresljivo popisuje tukaj naš pesnik vsq tragiko izgubljenega cveta! Utihišlo je čisto in nedolžno petje, solze oblivajo oko nesrečnega dekleta, obraz ji blede in v dušo se je naselilo brezmejno gorje — Tisti pa, ki ji je potrgal cvet mladosti, poteptal njeno čast, ukradel mir vesti in srečo srca, pa — uka glasno! Kako brezsrčen in sirov je človek, ki tepta cvetje mladostne nedolžnosti v blato! Kako brez srca je mladenič, ki prizadene toliko gorja bitju, o katerem pravi, da ga »ljubi« — —

»Koliko mladih in tako strtih duš je po taki nesreči že zdihovalo: »Oh, ko bi se dalo to dejanje preklicati in ko bi se dal zbrisati iz knjige življenja tisti trenotek — A rožmarin še ozeleni, izgubljenega in poteptanega dekliškega cvetja pa ni več mogoče obuditi k življenju —

Znameniti pisatelj Paul Keller pretresljivo popisuje nesrečo izgubljenega venca deklice Lore. Takole piše: »Lora — Lora — Z bledim obrazom hodi sem ter tja, z velikimi boječimi očmi, in se prestraši, če jo kdo nepričakovano nagovori. In če se hoče smejeti, se prestraši kakor glas razbitega stekla — —

Glej vsi venci ovenejo. Če prihaja kralj skozi okrašena vrata, so rože že ovenele, in če mine kratka slovesnost, padejo na tla. Pesniki obešajo zelene lavorikove vence v sobi. Pa kmalu se igra lahen veter, ki prihaja skozi odprto okno, s suhimi listi. Tako suho je postalo tudi zeleno navdušenje večera, ko je dobil pesnik venec. Na altarjih in cerkvenih stenah venejo venci in z grobov jih odpiha slednjič veter kot suhe pleve. Cel v otroških rokah niso venci stalni; ob hladni večerni zarji zmrznejo na zapuščenem igrišču.

To je usoda cvetlic in ljudi.

Toda ljudje ne žalujejo dolgo za cvetjem, ki hitro premine. Poiščejo nov vrt, novo trato in spletajo nov venec.

E den pa je samo enkrat zelen.

Tega plete Bog sam s svojimi rokami iz nežnih lističev in belih cvetov, ki jih utrga v tilhem, neograjenem kotu svojega raja in okraši z njim čelo otroku, ki odpotuje v svet.

V tilih urah gleda človek tak venec in tuj duh iz daljnega cvetočega vrta našega hrepenenja čuti njegova duša.

Mati vidi venec na čelu otroka, če spi kot smeh in roža v posteljici.

Prijatelj mladine ga vidi, če se ustavi na igrišču, ko se razletajo kodri vriskajočih deklet, popadajo klobuki z glav, se izgube pisani trakovi, vidi zeleni venec z belimi cveti na otroško srečnih glavah.

Mladenič ga vidi in vsrkava srečen njegov duh, če se v veri zaupno in pošteno skloni k prvemu poljubu na belo čelo izvoljenke, ki jo v kratkem popelje pred altar. Uboga, stara devica ga čuti kot krono in se sklanja z nasmehom k preprostemu delu, kot skriven kraljevski otrok, ki služi.

Redovnica ga vidi, če čuje pri mrtvi sestri, ki z belim obrazom leži v črni rakvi.

Tega venca Lora nima več.

Marsikomu ga ukradejo.

Mnogo jih je, ki jim ga strga z glave divji vihar življenja.

Marsikomu ovene pod žarečimi udarci žil.

Mnogi, mnogi ga izgube za nič, ker ga ne poznajo: če bi ga v resnici poznali, ga ne bi dali — —

Nekateri ga zaigrajo — —

V deželo prihaja pomlad in mladi cvet odeva svet. Kako goji prijatelj narave lepo cvetje, koliko veselja užije pošten človek nad duhtečim cvetjem narave. A koliko jih je, ki se ne vesele najlepšega cvetja deviške mladosti, ki ga zapravljajo, teptajo v smrdljivo mlakužo, ga zaigrajo, zaplešejo, zaljubinkajo, ker ga ne poznajo dovelj, ker ga ne cenijo, ga ne spoštujejo — — Pravijo, da je to »ljubezen«, a ustvarjajo največje gorje in nesrečo — — Matere in očetje učite spoštovati in nad vse ljubiti ta venec! Ženin, čuvajte ga pri svojih izvoljenkah, če imate res pravo ljubezen! Dekleta, to je vaš biser, ne mečite ga med svinje! Kdor ga hoče ukrasti, nima ljubezni! Kako lep je poročni dan, poln tihe nežne sreče, če zaročenca pristopita k altarju s tem vencom v duši — ! Ta venec pred poročnim altarjem je najlepše poroštvo božjega blagoslova, miru in sreče v novo ustanovljeni družini.

Ah, čuvajte te vence!

Karel Pirc:

Tržič v 19. stoletju.

Veliki požari v Tržiču. Sv. Florijan se pri Tržičanih od pamtveka zelo časti. Njegov praznik (4. maja) se menda daleč na okoli ne praznuje na tako svečan način, kot pri nas. Podoba vojščaka-mučenika se nahaja na altarih dveh cerkva in po Marijinem zvonjenju opominja slehern večer zvon posebej vernike, naj molijo še en očenaš na čast sv. Florijanu, »da nas varuje pred časnim in večnim ognjem«.

Vsaj so pa naši pradedje imeli čestokrat tudi dovolj povoda, zatekati se k svetniku-patronu proti ognju in ga klicati na pomoč. Naj omenim le nekaj večjih nezd, ki so se v preteklem stoletju razum usodepolnega leta 1811, ko je pogorel ves trg, pripetile pri nas vsled požarov.

V noči od 5. na 6. septembra 1808 je nekdo zanetil ogenj v gospodarskem poslopiju Danijela Jabornik p. d. »pri Poljaku« — (ondi, kjer stoji sedaj tovarna za čevlje K. B. Malija). Sicer je takrat lilo kakor iz škafa in po trgu je drla dežnica v toliki meri, da bi lahko gnala dva mlinska kolesa, vendar pa ni bilo mogoče ognja prej pogasiti, preden niso raztrgali raz štirih hiš vse lesene dele stavb in tako odvzeli ognju možnost se dalje razširjati. Navzlic temu je bila vsa leva stran trga v ognju. V ulici »pri Podgorcu« in »Grozu« — zdaj g. Verdirjeva in g. Mačkova hiša — in v spodnjem koncu »pri Markenu« in »pri Krecljanu« — zdaj g. Lassnikova in g. Krennerjeva hiša — so kakor omenjeno ogenj vstavili. Kar je bilo vmes med temi hiš, trinajst po številu, so bile pa vse vpepeljene.

Danijelu Jaborniku sta zgoreli dve kobilici, en velik merjasec, štiri lepe krave in pri Braščku ena krava.

Kronist pristavlja temu poročilu: »Čez leto dni je bilo pogorišče lepši in boljši pozidano, ko prej. So bili pač še zlati časi za industrijo.«

Danes se nam čudno zdi, kako je mogla nastati taka katastrofa. Vendar je pa umevno, ako pomislimo, da leseno ostrešje pri posameznih hišah ni bilo ločeno z zidanimi opaži, vsled česar je ogenj nemoteno prehajal od ene strehe na drugo.

Tudi niso poznali takrat drugih gasil kot gasilna vedra, ki so si jih podajali z roke v roko od potoka do pogorišča in pa takozvane mačke t. j. na dolge drogove nasajene železne kavle, s katerimi so raztrgali goreče tramovje in ga vrgli na tla ter tako zadušili ogenj.

II. Dne 11. septembra 1859 je prispel osmo uro zvečer čez Ljubelj večji oddelek konjeništvá z 18 konji v Tržič in se nastanil v hlevu »pri Slugi« v spodnjem koncu. Slugova gospodarska poslopja so nekaj stala ondi, koder se nahaja zdaj pošta.

Moštvo, ki je bilo močno utrujeno, ni dobilo druge večerje, kot kruh in žganje, zato je hitro poglelo po slami poleg svojih konj in trdno zaspalo.

Ob pol enajstih zvečer je na svojem službenem obhodu prišel mimo »Sluga« nočni čuvaj Gabrijel Hicinger ter zapazil, kako se vali iz podstrešne line hleva po paležu smrdeči dim. Takoj je navalil na vrata, ki so bila od znotraj z zapahom zaprta. Vpil je na ves glas, da gori, poleg pa udrihal po durih, dokler ni zapah odnehal. Komaj pa so bila vrata odprta, je dobil ogenj duška in v petih minutah so bili hlev, sosednji pod ter šupa polna sena, v enem plamenu in veter od juga je podil gost dim po celem trgu.

Vojaštvo se je komaj rešilo iz plamena, štirje konji so se odtrgali od gorečih jasli ter vsi opaljeni in preplašeni drvili po trgu med množico, ki je hitela na pomoč. Obča groza je zavladala, vse je bilo zbegano in kompanija Ogrov, ki je bila slučajno nastanjena v trgu, je imela polne roke dela, preden je ljudstvo prisilila do gašenja. Med tem se je pa požar nemoteno razširjal. Krog polnoči sta začela še goreti grajski kozolec in hlev v Vojah.

Ko se je zdanilo, je bilo vpepeljenih pet poslopij. Domač konj, štirinajst vojaških konj z vso opremo in dva priklenjena psa čuvaja so zgoreli.

III. Sv. Jurija dan, 24. aprila 1869 je začelo goreti v župnijskem gospodarskem poslopiju. Ker so kmalo zapazili ogenj, so živino rešili, zgorel pa je 18-letni hlapec, ki je spal v slami. Hitra pomoč je preprečila večjo nesrečo. Proti ednajsti uri je bil ogenj pogašen.¹

Vse je utrujeno pospalo. Le pri zdravniku Pircu so še čuli ob postelji 80 let stare bolne župnikove matere, ki je med požarom v župnišču doli pribežala. Kar zagledajo proti drugi uri zjutraj nad sv. Andrejem močno žaro, za katero se je kmalo prikazal plamen. Začelo je goreti v za ogenj najnevarnejšem kraju trga »v Stranjah«. Zdravnik Pirc je hitel, kakor je bil v šlapah, na trg in na vso moč klical: »gori, gori!« A zaman! Razbijal je po hišnih durih, a ni bilo mogoče koga priklicati. Ko se je končno le zdramilo utrujeno ljudstvo, je preteklo več kot 3/4 ure in šele potem je bilo mogoče misliti na gašenje.

Na kraju požara je bilo nakopičenih kakih 100 sežnjev drv in nad 1000 sežnjev čresla. Bilo je goriva takorekoč nabasano polno in plamen se je visoko dvigal proti nebu. Prizor, ki so si ga zapomnili očividci za celo svoje življenje. Sreča v nesreči je bila, da je veter od severa proti zahodu odganjal ogenj v stran, drugače bi bila katastrofa kakor 1811: leta neizogibna.

Lomljani, Kovorjani in Križani so prihiteli na pomoč, a so komaj ogenj po večjem do poldne podušili.

Pogorela je ena usnjarna, štiri šupe, dve shrambi za oglje, dve kovačnici, ena hiša in onstran vode »Bučarjeva pristava« (zdaj inž. Polakovo gospodarsko poslopje).

Ker je bilo obče mnenje, da je požar v župnišču in v Ktranjah zanetila ena in ista zlobna roka, je nastal po Tržiču velik stnah, da se bodo pojavili še drugi požari. Pomnožili so namreč nočne straže, vse količjak sumljive osebe so strogo nadzorovali, vendar so se navzlic vsem varnostnim nariadenam še dolgo potem ljudje le v velikih skrbih podajali k počitku.

Dasi so bili pri tem požaru prizadeti večinoma le premožnejše osebe, je bila škoda vse eno zelo občutna, ker so bili le malo proti požarni škodi zavarovani. Zato je v toliko priskočila občina na pomoč, da je dala potreben stavben les iz občinskih gozdov na razpolago.

IV. Ker že naštevamo razne nesreče, naj nam bo dovoljeno povedati, kako se je leta 1875 zgornji most čez Bistrico podrl.

Imenovanega leta je bilo sv. Rešnjega Telesa dan krasno vreme in vdeležba običajne procesije velikanska. Vse se je izvršilo v najlepšem redu in ljudstvo se je zadovoljno vrnilo iz cerkve domov.

Kar se ob poldan naenkrat zasliši gromu podoben hrušč in trušč, nakar se zemlja kakor ob potresu močno zaziblje. Vse hiti prestrašeno od kosila na prsto proti mostu, koder se je nad vodo valil mogočen oblak prahu. Ko se je prah nekoliko polegel, so šele zapazili — da mostu ni več. Star, iz okroglega kamenja sezidan most, se je sam v sebe sesedel, tako da o njem ni bilo družega videti, kakor sredi potoka velika groblja. Le velika sreča, da se ni to pripetilo eno uro popreje, ko se je pomikala procesija čez most.

Vse eno je bila pa nesreča velikanska, kajti takrat je bil denar redka stvar in le s težavo je bilo mogoče zgraditi novo prometno občilo.

Zgradili so najprej za silo pod Hicingarjevo hišo leseno brv, ki je bila pa tako primitivna, da si ob narasli vodi ljudje niso upali čez njo, zato so hodili prebivalci iz šolske ulice rajši po trgu doli in za Virjami v cerkev k nedeljski službi božji.

Prejšnji most je stal mnogo nižje, kot sedanji, kar se še danes lahko opaža po legi sosednjih hiš. Na mostu je stala na nasprotni strani, kakor zdaj, kapelica sv. Janeza Nepomucena. Ograja mostu je bila zidana, toda vsa okrušena, tako da je bila pravzaprav dobrotá, ko je zginila starina iz prizo-rišča.

¹Primerjaj tudi Cerkvni glasnik štev. 3 stran 3 iz leta 1924.

Delavstvu za prvi maj!

To bo govorov in navdušenih »reševalcev delavskega vprašanja« po delavskih krajih na prvi maj —! Bombastičnih govorov bo kar odmevala naša domovina, grmelo bo proti kapitalizmu, proti delavskim krivicam, ki se gode delavstvu, obetala se bo zlata doba, ko bo proletariat vzel v roke vlado in narodno gospodarstvo — — Toliko grmenja, a končno nič dežja, kakor pravimo! Živimo v demokratični dobi, ko ima povsod ljudstvo vlado v rokah po parlamentih, a to ljudstvo ne pride do kruha, ne do zadovoljnosti, ne do miru, ne do sreče. Odkod pač to?!

Ko človek vse to opazuje, pa mu nehote pride na misel Gospodov izrek: »Le eno je potrebno — —«! In tisto potrebno so zavrgli in tisto potrebno zametujejo pogosto delavci sami in tako odžagjo vejo, na kateri bi morali sedeti — —!

Saj je sicer že čisto oglojena fraza, pa je vendar popolnoma resnična: Vsega zla je kriv materializem. To je tisti duh, ki ne pozna človeka, ne njegovih človeških pravic, ne njegovega človeškega dostojanstva, ne ljubezni, ampak samo denar, dobiček, samo to kar nese. Ta materializem je pa le tam mogoč, kjer ni — pravega krščanstva, pravega življenja po krščanskih načelih. Kjer je krščanstvo, tam ni izkoriščanja, tam ni krivice, tam ni nerednega in krivičnega pohlepa po denarju, tistega pohlepa, ki želi zlata na račun bližnjega in v izsesavanju onemoglega. Kjer je pravo in ne kako »pólizano« krščanstvo, tam vlada duh osmerih blagrov, duh ljubezni in duh pravice. Kdor krščanstvo ubija, ta goji materializem. Če nima človek nič več nadnaravnih idealov in ciljev, mu ostane samo še uživanje tega sveta, samo še materializem —

In v kolikor se daje delavstvo upreči v protikrščanske, ali krščanstvu hladne delavske struje, v toliko dela samo za prospah materializma, za izžemanje, za krivico, za izkoriščanje slabšega po močnejših.

Le eno je potrebno: vbiti materializem! Tega boste pa ubili samo s krščanstvom, s pravim življenjem po krščanskih načelih. A delavstvo mora najprej samo pri sebi začeti. Delavstvo se mora najprej samo otresti materializma, mora samo v svojih vrstah najprej gojiti resnično krščansko življenje. Saj je v delavskih vrstah ravno toliko materializma, kakor med kapitalisti. Saj ravno materialistični socializem goji v delavstvu le materializem, le materialne ozirne, nič več nadnaravnih idealov, nič ljubezni, ne pravice, ne več Boga, ne Kristusa. Jedro socialistične borbe je ravno proti pravemu krščanstvu! Še nikdar ni nobeno gibanje vcepilo toliko materialističnega duha, kot ga je Marksov socializem vcepil v ljudske množice. Če ni duše, če ni Boga pravičnega, če ni posmrtnega življenja — kar vse zametuje Marks — potem smo živali — sicer bolj popolne živali — a končno le živali. In če smo le živali, potem se tudi lahko koljemo, pobijamo in masakriramo kot živali med seboj. In to razpoloženje v resnici tudi goji materialistični socializem. Saj smo tako pogosto že videli, da so marksistični socialisti lastne delavske tovariše metali iz tovarn in jim odjedli kruh, da so delavski voditelji postali največji kapitalisti izkoriščevalci delavca. Če ni nič idealnih ozirov, nič nadnaravnih ozirov, nič Boga, ne posmrtnega življenja, potem vsak izkoriščevalec popolnoma prav dela. Materializem popolnoma opravičuje izžemanje in krivico. In če socializem goji materializem, s tem opravičuje in goji vso krivico, vse izžemanje, ves hladni kapitalizem — — Socializem brez Boga in krščanstva je največja opora in opravičilo kapitalizmu.

Le eno je potrebno, delavci! Vsi pojdite v boj proti materializmu, v boj za čisto krščanstvo. Samo s tem boste vstvarili temelj pravemu delu za lepšo delavsko bodočnost.

**Kdor stoji med sv. mašo na stopnjicah,
ki vodijo na kor, ni pri sv. maši!**

Oznanila za mesec maj.

1. Sv. Filip in Jakob ap. Ob 9. sv. maša pri sv. Jožefu s pridigo za delavstvo, pričetek šmarnične pobožnosti, ki se vrši ob delavskih zvečer ob 7.45, prvega s slovesnimi petimi litanijami. — Vsak dan majnika prejmemo odpustek 300 dni, če opravimo šmarnično pobožnost; enkrat na mesec ali pa 1. junija popoln odpustek, če vsak dan opravimo šmarnično pobožnost in prejmemo sv. zakramente ter molimo v papežev namen.

2. 4. ned. po Veliki noči, prva ned. v mesecu, skupno obhajilo mož. Pop. šmarnice pred izpostavljenim sv. R. T., pete litanije M. B. Po litanijah shod za 3. red.

4. Sv. Florijan. Ob 6. sv. maša za kosarje, ob 8. pri altaru sv. Florijana za požarno brambo, ob 9. pojde procesija po navadnem potu, po procesiji slovesna obljubljená maša z leviti.

Cel teden od 2. do 9. maja bodo vsled obljube vsak dan ob 6. sv. maše z blagoslovom.

7. Prvi petek v mesecu. Ob 6. sv. m. z blagoslovom.

9. 5. ned. po Vel. noči. Pop. shod za dekl. Mar. družbo.

Križev teden gre v ponedeljek 10. maja ob 7. procesija k sv. Jožefu, v torek po prvi sv. maši k sv. Ani, v sredo ob 7. k sv. Juriju.

13. Vnebohod Gospodov. Ob 6. in 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 10. peta sv. maša, potem ko dojdeta običajni procesiji iz Doline in Sv. Ane. Pop. ob 2.30 šmarnice.

14. Pričetek devetdnevnice na čast Sv. Duhu. Po litanijah se moli molitev na čast sv. Duhu in očenaš s češčenamarijo.

16. Nedelja v osmini Vnebohoda. Pop. shod za žensko Mar. družbo.

22. Binkoštna vigilijs, zapovedan strogi post, po 6. sv. maši blagoslov krstne vode in nato slovesna sv. maša.

23. Binkoštna nedelja. Ob 6. in 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 8. z enim blagoslovom, ob 10. slovesna sv. maša z leviti, pred to klicanje sv. Duha.

Kvaterni teden je prvi po Binkoštih, strogi post je le na kvaterni petek, v sredo in soboto je dovoljeno uživati meso, a ostane dolžnost pritrganja pri jedi.

30. Presv. Trojica. Ob 9. se izpostavi Najsvetejše in se moli ura za duhovnike, ob 10. sv. maša z blagoslovom.

Skupno obhajilo za dekliško Marijino družbo.

Mesečna spoved za osnovno šolo: 12. pop. za deklice; 15. pop. za dečke. Za meščansko šolo: za deklice 29. maja, za dečke 1. maja.

Razno.

Preska. Stanovalci nove naselbine v Preski so napravili ob priliki smrti g. Jožefa Rustia skupno prošnjo na župni urad, da bi ob pogrebi hodila župna duhovščina po mrliču v Presko. Tej prošnji žalibog ni bilo mogoče ustreči. Stare navade in predpise mora župnik ohraniti kakor so, če ni za spremembo kakega tehtnega razloga. Dosedaj so vedno nosili mrliču iz Preske in kolodvora do znamenja pri Slugi. Za posameznega se ne sme delati izjeme, če bi se v enem slučaju ustreglo, bi se moralo vsem. Če bi pa stanovalcem v Preski ustregel, bi čisto po pravici prišli tudi Bistričani z isto zahtevo, ker so ravno tako daleč oddaljeni in nosijo mrliču k znamenju pri Dekliškem domu, še z večjo pravico bi potem isto zahtevali prebivalci na Klapu, ki so le par streljajev od cerkve, pa ne hodimo po mrliču na dom, ampak ga morajo prinesiti do cerkve; nato bi prišli morda še Šentanci in Dolinci

in tako bi prišlo do neprestanih sitnosti in pregovorov: »zakaj tem in zakaj nam ne«. To so torej razlogi, da ni bilo mogoče ustreči želji Preske. Upam, da tamkajšnji stanovalci tega ne bodo zamerili.

Kip presv. Srca Jezusovega za kot pri vходу v kapelo smo naročili pri znanem podobarju Pengovu v Ljubljani, ki je napravil tudi kip Matere Božje za kapelo na Fabriki. Pengov je eden najboljših slovenskih kiparjev in upamo, da bo kip Srca Jezusovega res umetniško delo. Kip bo stal okrog 5000 Din. Častilce Srca Jezusovega prosimo za mile darove v kritje stroškov. V kot, kjer bo stal kip, je postavljena pušca za darove. Ko bodo enkrat plačali kip Srca Jezusovega, potem naročimo pa za kot na nasprotni strani kip Male Terezije.

Ljudska knjižnica. Nekateri niso prinesli nazaj izposojenih knjig že več mesecev. Prosimo, da knjige prinesete nazaj vsaj tekom enega meseca po izposoditvi, kdor ima knjigo čez en mesec, plača za vsak mesec pristojbino za knjigo. Nekateri nimajo glede knjig nič vesti in mislijo, da smejo z izposojenimi knjigami razpolagati po svoji volji. Znano je, da so brezvestni izposojevalci raznesli skoro vse knjige prejšnje farne knjižnice, pred kratkem so v neki šoli pobirali darovne knjige za šolsko knjižnico in nekdo je prinesel v dar knjigo, ki je bila pred več leti izposojena v društveni knjižnici. Taki ljudje nimajo nič čuta za pravico in lastnino!

»**Petrov blagor!**« Pod to šifro sem dobil zelo špičast anonimni dopis radi članka »Ženska moda« v aprilovi številki. Ko sem ga prebral, mi je prišla na misel tale zgodba: Na dunajškem dvoru je sloveč pridigar silno grmel proti nedostojni ženski modi in precej razuzdanemu življenju dvornih dam. Nekoč so ga pa dvorne dame zvalile v samotno sobo. Ko pride tja, takoj opazi, da so v sobi stale dvorne lahkoživke in vsaka je držala za hrbtom pripravljen bič, s katerimi so hoteli naklestiti »nesrečnega« pridigarja. Ko pridigar to opazi, hitro zakliče: »Katera je največja nečistnica, naj najprej udari —!« In glej, roke, ki so že stiskale biče, da udarijo, so nenkrat omahnile. Nobena ni hotela udariti prva —! In strogi pridigar se je brez nezgode izvil iz rok lahkoživk. »Petrov blagor« je prvi udaril — — No, pa to nič ne boli — —! Boli pač leto, da je zanj pridiga — zaman!

Star kovač je poslal Cerkvenemu glasniku dopis, kjer izraža dvom, da bi se bila cesarica Marija Terezija pri svojem ogromnem cesarstvu spominjala na mali Tržič in dala tako krute odredbe in tako hudo kazen. Opozarjamo, da je vse res, kar je tudi v tem oziru pisal Glasnik, ker imamo tisto odredbo pri rokah in je na njej pravi podpis Marije Terezije. Sicer pa sestavlja neki kovaški gospod zgodovino tržiških kovačij in vse tržiške železne obrti in takrat bo ta zadeva prav natanko popisana v našem Glasniku, zato zaenkrat ne priobčimo spisa našega starega kovača.

Sv. Oče papež o nedostojni ženski modi. 15. februarja je sprejel sv. oče Pij XI. rimske postne pridigarje, kakor vsako leto, da jim naroči, o čem naj predvsem govore v svojih postnih govorih. Med drugim je sv. Oče opozarjal rimske pridigarje na versko nevednost mnogih katolikov in pa na sramoto nedostojne ženske mode. O modi je približno takole govoril: »Nedostojna obleka je velika sramota za ženstvo. Seveda so večkrat nedostojne obleke žen — krivi razvajeni možki, ki ženski svet k temu napeljujejo. Nedostojnost v obleki je prava sramota ne samo za krščansko ampak sploh za človeško dostojanstvo. In tu se nekatere žene domišljajo, da morejo to nedostojnost v obleki spraviti v sklad z vero in verskim življenjem. To je popolna zabloda. Ni mogoče doumeti, kako naj bi bilo mogoče iz telesa in duše, ki naj bi bila po besedah sv. Pavla, bivališče Gospoda, napraviti ude — javne nečistnice. Nikdar ne bodo pridigarji in župniki preglasno proti temu dvigali svojega glasu. Na ta način bodo duhovniki branili čast božjega tempelja, ne samo tega, ki je iz kamna, ampak tudi onega božjega tempelja, ki je človeška duša, ki se sramoti s tako nedostojno obleko, katere se morajo kristjani sramovati.«

Tako sv. Oče o nedostojni obleki.

Naj navedemo še enkrat določbe, ki so jih potrdili sv. Oče glede dostojnosti obleke: Žene, dekleta in deklice smejo prihajati v cerkev, zlasti k službi božji in k prejemanju sv. zakramentov le v taki obleki, ki je zaprta do vratu, ki pokriva roke vsaj do komolcev in ki sega vsaj čez kolena. Prozorna tkanina ne more veljati kot dostojna obleka. Vse take, katerih obleka ne odgovarja tem zahtevam, se pri birmi in delitvi sv. obhajila prezro. To velja tudi za udeležence pri cerkvenih porokah in krstih.

Tako rimski papež. Kdor ima le količkaj cerkvenega duha, ve, kaj je njegova dolžnost.

Tržiški vzorniki.

Ščetinčeva Meta.

(Konec.)

In Metka je z veseljem položila križ na svoje rame in ga nosila — nosila dolga leta iz ljubezni do Njega, ki je bil njeno vse, in — tiho — bila!

Minevala so leta in stekle so se ure življenja za ata Nanta. Legli so na smrtno posteljo. Iskreno jim je Metka stregla. Ko se je pa bližala zadnja ura, poklicali so k sebi najmlajšo hčerko Franciko in ji rekli: »Glej, kar sem pridobil in privarčeval, tebi zapustim. Tvoje je, dobro uporabljal dedščino za sebe in za sestre!« Metki pa so rekli: »Ti — pa tiho bodi!« in so umrli.

Francka je jokala in tarnala, Metka je pa tiho zatisnila atu oči in spoštljivo zadnjikrat poljubila strogo očetovo roko.

Zopet se je zatekla pred tabernakelj in Jezus ji je pokazal trnjevo krono, ki se ovija okoli Njegovega Srca. »Glej Metka« je rekel, »kolikor trnjev — toliko grehov, kolikor grehov — toliko zbodljajev v moje srce! A vse molče prenašam, vsaj sem Jagnje božje, spravna daritev za grešni svet. Združiti se z menoj — žrtvuj se in — tiho bodi!«

In Metka je sledila klicu. Da bi bila občutila v srcu kako grenkobo, ker so pri dedščini dali ata prednost mlajši hčeri, na to ni bilo niti misliti. Kaj mar! posvetno imetje dušici, ki je našla zavetje na prsih Gospodovih?

Tej neznanzi žrtvi pridejala je prostovoljno drugo, večjo. Položila je edino, kar ji je ostalo — svojo prsto voljo — na žrtvenik in bila odsilhal sestri Franci v vsem pokorna.

Sicer je odkrito razodevala svoje mnenje, a če ga je Franca zavrgla in osorno velevala: »ti pa tiho bodi!« je mirno umolknila. Čestokrat so se dogajali taki prizori vpričo tujih ljudi, ki so na tihem odobraval Metkine predloge in so kar strmeli nad toliko zatajevalne ponižnosti.

Metka je pa žrtvovala tudi vse svoje telesne moči.

Preživeti je bilo v družini troje oseb, vrhu vsega ste pa še oženjeni sestri vzhog slabega zaslužka in obile otročadi gledale po podporah. Zato se je reklo: »Metka le požuri se! Izdeluj ženske in dečje obleke, šivaj fino perilo in izgotavljal prešite odeje.« In Metka je od ranega jutra do pozne nočne ure pri mizi presedela in neumorno zabadala šivanko. Franca je pa pridno sprejemala denar in računé izterjavala.

Kam je prešel zaslužek, po tem Metka ni popraševala, zase ni obdržala niti krajarja, za hrano in obleko je Franca skrbela. Kar ji je sestra predložila, je jedla, kar ji je namenila, to je oblekla, ne da bi izrekla kedaj kako željo. Vedno je — tiho bila! — —

Metka! Ali ne vidiš kako zaostaja vzgoja tvojih nečakov in nečakinj, ker matere čez dan izven doma po zaslužku, ne morejo paziti na otroke?

Le žrtvuj tvoj mir, zbiraj mladino okrog sebe, pazi na njo, lahko ti je to, ker pri šivanju mirno sedi v sobi.

Metka je ubogala, učila, svarila, opominjala je neubogljivo deco. Neumorno se je trudila z vsemi svojimi močmi. Žal, uspeh ni bil povsem zadovoljiv, samo nehvaležnost je žela. Povrhu so se ji pa še ljudje rogali: »Kaj boš revica, ker

nimaš zakonskega blagoslova.« Metka pa je v silnih skrbih molila za svoje sorodnike in — tiho bila!

Da, tiho je bila v razmerah, ko je bivala in delala v tesnem stanovanju z svojimi sestrami in sorodniki. Z osebami silno nasprotujočimi si v svojim mišljenju in nazorih — tiho je bila, ko so prihajali tuji ljudje v hišo in prinašali s pouličnimi novicami posvetni hrup na dom.

Oj, Metka, koliko moč si kazala v tem dobrohotnem molčanju!

Mnogokrat bi se tudi pri nas razcvetalo radosti polnejše življenje, ko bi zadržavala ljubezen vsako nepotrebno, vsako nepremišljeno, vsako neprevdarjeno, vsako pikro, vsako klepetavo, vsako obrekljivo besedo.

Koliko zdražb, koliko bridkosti, koliko zlovoljnosti, koliko pristude in zamrzitve življenja bi zabranili, ko bi — tiho bili!

Blagor ti Metka, da voljno trpela in — tiho bila. Pa si rajši svoje misli in pogovore obračala na druge lepše stvari.

Metka je namreč doprinašala še eno veliko žrtev, katere pa za tako niti smatrala ni.

Strastno je ljubila krasitev cerkve. Le o tem je govorila, le za to se trudila.

Po oknih in na hodniku je gojila vse polno cvetic, namenjenih za kinčanje altarjev. Vsako novost po tujih, zlasti ljubljanskih cerkvah je takoj izsledila in ni mirovala, dokler se z njo ni ponašala tudi tržiška župna cerkev. Pa kaj naj rečem o cerkvenem perilu? Vse je najskrbnejše z lastno roko oprala in tako okusno polikala, da nikoli kaj tacega. Pri vsem tem je pa tako skromno ravnala in se znala vedno tako tiho v ozadju držati, da je vse priznanje in vsa pohvala prešla le na sestro Franco. Njenih zaslug niti župnik sam ni zapazil. Kot zaslužno plačilo za krasitev cerkve je namreč župnik odločil v klopih pred altarjem Franci brezplačno časten sedež. Metko pa, ko se je enkrat hotela poslužiti tega prostora, je kratkomalo osorno zavrnil.

Brez kake nevolje je Metka odšla, si poiskala v sredini cerkve skrit kotiček, kjer je pokleknila in — tiho bila.

Metkino zatajeno življenje je bilo Bogu silno dopadljivo. To je pokazal s tem, da ji je stotero povrnil na duši, kar je telesno utrpela.

Metka je bila večča nemščine, zato so ji dobre duše prinašale dokaj lepega čtiva in se pogovarjale z njo o svetih rečeh.

Kdaj je priborila neumorno delavna Metka čas za branje, nam je še danes vganjka. To pa vemo, da se v čtivo nobena njenih izobraženih prijateljic ni tako poglobila in predmeta tako temeljito doumela, kakor ona, priprosta šivilja.

Zato se je pa kaj rada pogovarjala o tem kar je brala. Kar žarelo ji je lice, ko je na pamet navajala iz knjig nji posebno všečne odlomke. Tako lepo in vzvišeno je tedaj govorila, da jo je še celo Franca občudovala in besedo izgubila.

Leto za letom je hitelo v večnost. Metka se je starala in prekoračila že osemdeseto leto, ne da bi privoščila šibkemu telesu malo odmora. Duševno in telesno je vsaj na videz ostala še neizpremenjena. Kar jo neko spomlad tik pred velikonočnimi prazniki nenadoma napadejo slabosti. Sredi dela je omedlela in okolica jo je hitro spravila v posteljo. Poslali so po Gospoda, ki ji podeli še sveto popotnico in zakrament svetega poslednjega olja, potem pa ji je srce zastalo in Metka je za vedno — tiho bila.

Ko so jo polagali na mrtvaški oder, so zapazili, da je imela na desni roki še nataknen naprstnik, obraz pa ji je, po zatrdilu očitvidcev, obdajal nenavaden svit.

Pokopali so jo na častnem mestu. Vendar pa je Bog komaj po preteku par let vslišal Metki pri življenju čestokrat izraženo željo, da bi čez nje grob vodila pot. Pri razširjanju župnega pokopališča so zravnavali tudi pota, pri čemer je vodila regulačna črta naravnost čez Metkin grob.

Dragi bravec, ki hodiš na pokopališče po srednji poti mimo mrtvašnice, pomni, da ondi počiva in pričakuje vstajenja šibko trupelje, v katerem je nekaj prebivala močna, čez vse požrtvovalna v popolnosti nenavadno dozorela duša, koje bogoljubnost, ponižnost in umerjenost je kaj primerno opisala nje lastna sestra Franca. Rekla je: »Metka je kakor cikorija.¹ Lepa cvetlica, ki svoje modrobarvne ljubke cvete vedno za solncem obrača, a jo vendar vsakdo pohodi.«

Sv. mašo zamujati, je greh!

Spomini izza dijaških let.

(Dalje.)

Ta druj dan zvečer se j pa tole perrajmovo.

Tomba j per Slugo an par krugelc vova za ovratenco zliv n se glih rovnov, de b se ta grenčga naroču, kar se ohprejo urata, not pa stopjo trje štedentje. Kar na gliho h Tombato stopjo n mu u roče sežejo. Toko frajndleh, koker deb se prejšen večer neč ne bvo pergodvo.

Za mizo so sedle n pijače pogervale. Tomba pa li seb povabile. Kelher je votu Tonča pite, telk so mo nalile.

K so vidle, de j doste, se pa zmuzne aden od mize, kmav na to tud ta druj. An sam je ustav per Tombato, dokler ni začev Tonča domu silte. Pozen je že bo, k sta šva preče domo. Use j bo tma k gresta čez most. Kar štedent postoji, pa prave: »Ti Tomba poglej no poglej kva se tamle gore nad Ckom svetli?«

Tomba dovh gleda n gleda, nazadnje zakovne koker an tominc n zaupije »Šac gori!« Neč več se na zmen za štedenta, kar naprej dirja preče domo.

Štedent jo pa prav počaso zavije če za Virje, čer res hmav najde soja dva komerata.

Na vrho nad Ckom je goreva ana sveča, vse to drugo je bo pa v tme.

Štedentje so polegale v grmovjo, al niso ble dovgo skrite. Kar jo prsope Tomba s krampam na rame, pa upato uroce. Glih na uč je uzev direkcijon, koker pravijo sovdate.

K je peršu do uče je naredu okol n okol an ukrogu ris, poj je pa začev kopate. Tako j menuvo an firkele ure. Tomba j mav pojenov, de s je pot s čeva ubrisov, pokel je pa spet u roče plunu pa začev kopate. Na ankat je kramp tok puhu zapev, de j Tomba s kopanjam odjenov.

Na kolena se j spustu pa z rokame je začev po zemlje brskate, pokel je pa ano težko reč zagrabu n uleku, uleku, dokler ni peruleku s prsti an velk železen pisker. Hiter ga przigne n na travo prekuene, z njega se pa usuje povhen kamma n peska.

»Vse h . . . e!« zaupije. Takat se pa zasliša z grmovja tak krohot n smejanje, de j Tomba kar pokonc poskoču, kramp, upato n kobuk na mest popustu pa domu zbejžev.

To druj dan so ldje use ukep najdle. Ne vem, al so po kobuk spoznale, al je kdo druj kej pošempvov. Na ankat se j po Tržič novica rznesva, dej Tomba šac kopov, pa an pis-ker smeti perkopov.

Ble k se j Tomba giftov jen perdušov, ble so hdoben jezič govorl.

Samo štedentje so se grozovit resno držale — jen movčale.

¹ Cvetlica cikorija ali potrošnik (*Cichorium intybus*) raste ob potih, zato jo nihče ne obrača in malomarno pohodi.